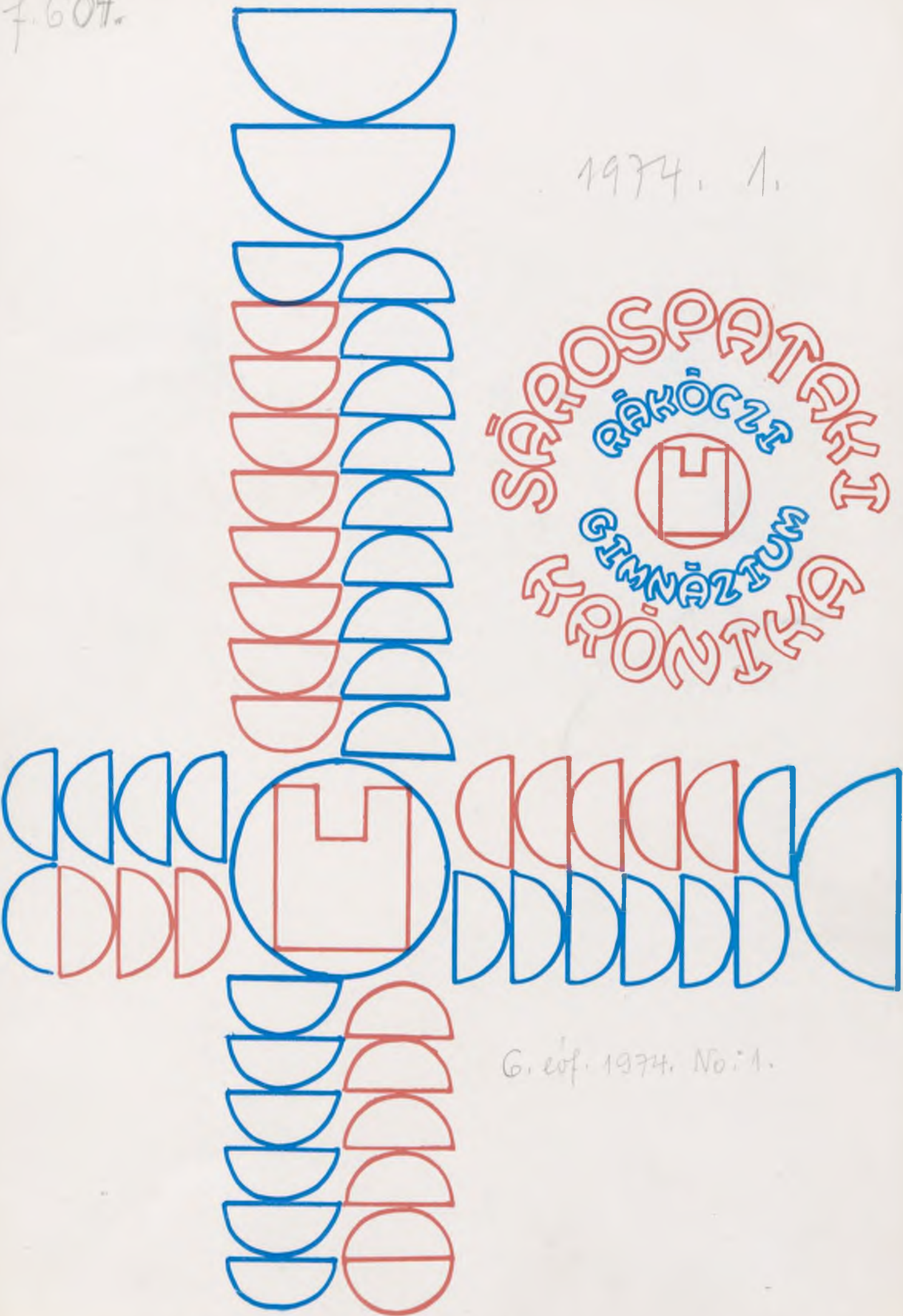

7.607.

1974. 1.

G. eöf. 1974. No: 1.

KEDVES OLVASÓNK !

Felnőttek és fiatalok, kívülállók és bennfentesek, tanárok és diákok egyaránt láthatják: ismét megjelent a „Sárospataki Krónika.”

Ismét Tehát ezennel nem egészen új, csak újjászervezett diáklapot vesz kezébe az olvasó. A jelenlegi szám - a tavalyival összevetve - nem is kapott más "köntöst", csak másféle szerkesztési elveket juttat érvényre. Így nem az úttörés, csak a kísérletezés érdeme a miénk !

Miben áll az újítás ? Abban, hogy a "Sárospataki Krónikát" rovatokra, állandó vagy csak igen indokolt esetben változó rovatokra osztottuk.

Első rovatunk az A l m a m a t e r, mely az iskolai életet mutatja be. Itt van és lesz helye a tanév jelentős eseményeit tárgyaló írásoknak; a KISZ-munkával kapcsolatos híradásoknak; az egyes évfolyamok vagy osztályok közösségi szellemére, vállalkozó kedvére, tanulmányi helyzetére vonatkozó tudósításoknak; a "tápláló anya" belső és külső helyzetéről, kulturális viszonyairól, hasznos törekvéseiről szóló cikkeknek.

Második rovatunk az O r o s z l á n k ö r m ö k megmutatásához kíván segítséget nyújtani. Benne leginkább tehetséges diákköltőink, íróink, műfordítóink alkotásainak, vagy a fiatalok gyűjtő- és kutatómunkája eredményeinek, riportjainak adunk helyet; de - szakterületre való tekintet nélkül - nyilvánosságra hozzuk az eredeti és színvonalas tanulmányokat is.

Harmadik rovatunkban - ha kellő érdeklődés serkenti - kibontakozhat a közérdekű D i s p u t a. Ezért várjuk a tartalmas vitacikkeket, hozzászólásokat ! Szívesen adunk hangot a tanulóifjúságot foglalkoztató problémáknak; a visszhangot sem hagyjuk elenyészni.... Készen állunk az egészséges kritika és önkritika, minden konstruktív javaslat támogatására !

Negyedik rovatunknak a V i s s z a p i l l a n t ó t ü k ö r szerepét szántuk. Ennek révén óhajtjuk elérni, azt, hogy ne essen ki a szemünk sugarából minden, ami mögöttünk van: pl. a haladó hagyományokban

S Á R O S P A T A K I K R Ó N I K A

++++++

gazdag helyi múlt. Vele és általa kívánjuk megvalósítani azt, hogy hátrafelé is lássunk: a példamutató elődök korába, de a magunk új értékrendet teremtő világába is....

Ötödik rovatunkat S z i g n á l címmel nyitjuk. Véleményünk szerint ez a címadó latin szó - mely általában j e l e z , j e l t a d , illetve jel, j e l z é s , j e l a d á s értelemben használatos - jól illik elképzeléseinkhez. Szeretnénk ugyanis, ha ebben a rovatban időről időre egy-két olyan pataki öregdiák jelentkezne /levéllel, emlékezés-sel, alkotással/, aki az irodalmi, a művészeti, a tudományos vagy a politikai életben már rangot szerzett magának. Persze szó sincs semmiféle elzárkózásról: ez a rovat szívesen nyilna meg azok előtt a más iskolából kikerült jeles öregdiákok előtt is, akik városunkat és a pataki fiatalságot szeretik.

Hatodik rovatunkat H o l m i néven szándékozunk rendszeresíteni. A keretében hol ennek, hol annak a közlését tervezzük. Ha sikerül, akkor ez a rovat az iskolai élet hireinek és a derüs történeteknek, az érdekességeknek és a hasznos tudnivalóknak a tarka foglalata lesz.

Kedves olvasónk !

A "Sárospataki Krónika" következetes megjelentetéséhez az iskola ifjúságának, tanárainak és barátainak önzetlen segítségét, jóindulatú támogatását kéri és várja a

S Z E R K E S Z T Ő S É G

A L M A M A T E R

Iskolánk Patak és az ország felszabadulásának 30.évfordulóján

Immár 30 év telt el hazánk felszabadulása óta. 30 év nem sok, de ahhoz elegendő volt, hogy forradalmi változást idézzen elő népünk, illetve iskolánk életében. Megváltozott minden: az iskola, a tananyag, a tanulás; más lett a tanárok, az ifjúság viszonya.... Akaratunk ellenére is felötlik bennünk, hol tartunk most, hazánk, városunk felszabadulásának 30. évében.

Gondokkal, bajokkal küzdünk, de eredményeink láttán töretlenül folytatjuk, amit három évtizede megkezdünk.

1945 után az iskolarendszer átalakult, demokratizálódott. A tananyag átrendeződött, a tárgyak közötti mennyiségi és minőségi arányok megváltoztak; a természettudományok felzárkóztak a társadalomtudományok mellé. Megnőtt a tanárok és a tanulók száma. A megelőző időkben a fiúk alkották, most a lányok alkotják a diákság zömét. Más lett az oktatás-nevelés célja, feladata: előtérbe került az értelmi nevelés, a gondolkodási képesség fejlesztése, s a módszerek is igazodtak a kor igényéhez.

Iskolánk államunktól jelentős támogatást kap: egyrészt azért, hogy az épület állagát óvja és korszerűsítse, másrészt azért, hogy a régi oktatási eszközöket modernekkel cserélje ki. A gimnázium épülete és a kísérleti taneszközök elavultak, a korszerű követelményeknek már csak részben felelnek meg. A közeljövő legfontosabb eseménye az lesz, amikor az újjáépített iskolát - jól berendezett tantermeivel - birtokba veszi az ifjúság. Akkor remélhetőleg megszűnik a zsúfoltság; a könyvtár bővítése majd lehetővé teszi a délutáni szabad olvasást, az újonnan létesített KISZ-klub a szórakozást és az új sportpálya az intenzív sportolást.

Valami megoldást kell találni az iskolának az új tanárok megfelelő elhelyezésére, lakásigényének kielégítésére is. Az utóbbi időben sikerült ugyan enyhíteni ezen a gondon, de a lakáskérdés megnyugtató megoldá-

A L M A M A T E R

sára csak akkor kerülhet sor, ha az iskola és tanárai nagyobb mérvű támogatásban részesülnek. Az évi költségvetés összege csaknem 3 millió forint. Ennek jelentősebb része a munkabér, a családi pótlék stb., s csak alig 500.000.-Ft fordítható belőle az iskola üzemeltetésére.

Az országos átlagot alapul véve, mindkét részt sürgősen emelni kellene.

Látjuk a magunk feladatait is !

Ahhoz, hogy az oktatás, nevelés a társadalom igényének megfelelően, a KISZ- ifjúság munkájára az iskola és a termelés területén egyaránt szükség van. A társadalmi munka az iskolában is, a termelésben is hozzájárul a tartalmas életre való neveléshez.

A felszabadulás 30. évfordulója iskolánk életében azt jelzi, hogy messzire jutottunk, de még sok munka van hátra, s a teendőket hiánytalanul el kell végeznünk.

C s u h a j V a r j ú I m r e

III. F.

Elkészült disztermünkről és a
készülő pinceklubról

/Kulturális lehetőségeink és igényeink, ahogy én látom/

Iskolánk már 1968 óta nélkülözötte a disztermet, mert használata életveszélyessé vált. 1970-ben kezdték meg a felújítását. Még hivatalosan nem adták át a disztermet, de rendezvények /hangverseny, néptánc stb./ már voltak benne.

Nagyon fontos a diszterem, mert 400 személy befogadására képes. Mutató is: felújították a színpadot, megnagyobbították, szép függönyöket vettek. Reflektorokat szereltek fel, a karzatot is használhatóvá tették; rajta 120 férőhely van.

A diszterem hivatalos átadása után - bár a Zrinyi Ilona Közép -

A L M A M A T E R

iskolai Leánykollégiumon keresztül való megközelítése egy kissé nehézkes - ezt a szép helyiséget hasznosítani kell.

Véleményem szerint a diákokban van annyi ambíció, hogy pl. évfordulók alkalmából, vagy csak "úgy, kedvtelésből szerepeket tanuljanak meg - előadásra ! Aztán akadnak érdeklődők is, akik nem képesek, nem tudják megtanulni a szerepeket, de szeretnék megnézni ezeket az előadásokat.

A diszterem - korlátozott mértékben - nemcsak a városi rendezvények számára nyitott, hanem az iskolai rendezvények megtartására is alkalmas. Ezért a régi, közös kollégiumi műsoros esteket új életre lehetne kelteni. Az irodalmi színpad keretében - az iskolában - egy színját - szó csoportot is lehetne alakítani; ennek tagjai egyéni "számokat", vagy komplett műsorokat tanulnának meg.

Igaz, a diszteremben a villanyvilágítás még kivánnivalókat hagy maga után, a színpad még nincsenek meg, de az esetleges programok összeállításához már hozzá lehetne fogni.... Mert ha csinálunk valamit, akkor igazán csináljuk, és ne csak hirtelen fellángolás legyen a kezdeményezés, hanem szervezett, jól megalapozott munka!

Megjegyzem, nálunk nemcsak a diszterem felújítása - tehát a régi feltételek helyreállítása - okozott gondot, hanem egy pinceszínház, tehát új művelődési és szórakozási lehetőségek teremtése is... Mert az iskolai klubesteket nem mindig tudtuk megfelelő körülmények között tartani. Örökösen "közbejöltek" a külső rendbontók ; zavaró volt a férőhelyhiány is. Igényelünk valami jó termet... Felvetődött a gondolat: bevezették az iskolába az olajfűtést, a szenespince felszabadítható. Csak ki kell rakni a szenet, és rendbe kell szedni a helyiséget!

Tavaly novemberben Zorgel Ferenc tanár úr irányításával a fiúk meg is kezdték a munkát. Kirakták a szenet, majd ez év februárjában a bejárati részt tisztították meg a földtől. Társadalmi munkában. A "meghívott" kőműveseknek is segítettek. A vakolást, betonozást, kőporozást a Borsod me-

A L M A M A T E R

gyei Tanács, Építő Vállalat fiataljai végezték el. Mindig láthattuk, hogy Farkas Ernő művezető ott rohangált az udvaron, és irányítja a munkát; ő személyesen is sokat tett az érdeünkben. Aztán abban, amit a diákok nem tudtak megcsinálni, segített a Faipari Vállalat /ajtóképzés/, az ÉMÁSZ /villanyszerelés/, a Borsodi Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság Pálházi üzemegysége /faburkolat-elhelyezés/, a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdasági Borkombinát /szállítási munka, műanyagpadló ragasztása/ és a helybeli Kossuth Mezőgazdasági Tsz.

A bejárattal szemközt levő reprezentatív festményt Sánta László, a nyiregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola adjunktusa készítette.

Hátravan még a klubmunkák befejezése és a vezetőség megválasztása. Majd ez a testület fog abban segíteni, hogy diáktársaink megismerjék, megbecsüljék és szeressék a közmunkával létesített klubot ; ennek a testületnek lesz a feladata a tartalmas klubélet kialakítása is.

A régi KISZ-klub - főleg a tantermi jelleg miatt - nem volt megfelelő. Ezt nyíltan ki lehet jelenteni.... Mert nemcsak táncból kell, hogy álljon egy ifjúsági összejevetel, hanem izlésnevelő, műveltségnyújtó, szórakoztató foglalkozásokból is.

Igaz, a létesülő pinceklub nem nagy befogadóképességű, csak alapszervezeti, vagy osztályrendezvényeket lehet majd benne tartani . De ezt a körülményt ellensúlyozza, hogy délutánonként nyitva lesz, és ha valakinek kedve támad pl. magnózni, zenét hallgatni, az bemehet.

Eddig inkább a fiúk dolgoztak a klub érdekében; főleg a III.F, a II. F, a IV. C, a IV.E, a IV. F és a IV. D. osztály tagjai /társadalmi munkájuk több mint 1000 órát tesz ki/; most a lányokra vár a takarítás, a "rendezkedés" elvégzése.

A klub megteremtését elősegítette az is, hogy beneveztünk egy klub-pályázatra; ezen 20.000.-Ft-ot nyertünk. Ebből a pénzből felújíthatjuk az iskolai zenekar felszerelését Mert sokkal "másabb" zenekari

A L M A M A T E R

muzsikára táncolni, mint egy akadozó lemezjátszó vagy magnó zenéjére "lötyögni".

Persze nemcsak szórakozni, táncolni akarunk a megnyiló pinceklubban.

Javaslom, hogy régi pataki diákokat és olyan híres embereket : írókat, festőket, sportolókat hívjunk meg körünkbe, akiknek a munkássága, művészete, eredménye érdekkel bennünket! A pinceklubbal bizonyára nem vallunk szégyent, hiszen benne mindent a tőlünk telő legjobb munkával csináltunk Természetesen Kádas Sándor igazgató úr, Bódi Géza és Vörös József igazgatóhelyettes úr, valamint Zorgel Ferenc és Köteles László tanár úr is nagyon sokat segített! A diákok közül Erdélyi József és a III.F osztály érdeme a legnagyobb. A közös munka eredménye, hogy a pinceklubot novemberben valószínűleg át lehet adni rendeltetésének.

U r b á n E t e l k a

IV. D.

TANULÁS ÉS TOVÁBBTANULÁS

Készítettem két táblázatot; belőlük kiderül, hogy iskolánkban mennyire volt reális a tavaly érettségizett negyedikesek pályaválasztása.

Osztály:	Lét- szám:	Tovább akart ta- nulni:	Felvettek:	Nincs adat:
IV.A.	32	32	16	1
IV.B.	26	25	8	4
IV.C.	39	30	10	6
IV.D.	39	26	13	-
IV.E.	32	18	4	6
IV.F.	29	27	23	-
Osszesen:	197	158	74	17

A L M A M A T E R

Osztály	Egyetemre		Főiskolára		T a n i t ó- és ővönőképzőbe	
	jelent- keztek:	felvet- tek:	jelent- keztek:	felvet- tek:	jelent- keztek:	felvettek:
IV. A	14	9	9	4	7	3
IV. B	16	5	6	3	1	-
IV. C	14	6	11	2	5	2
IV. D	10	7	13	6	1	-
IV. E	2	1	8	1	8	2
IV. F	16	13	8	8	2	2
Összesen:	72	41	55	24	24	9

Érdeemes alaposan tanulmányozni ezeket a táblázatokat! Kiderül belőlük, hogy a felsőfokú oktatási intézményekbe jelentkezett IV. F-esek a felvételikén kimagasló eredményeket értek el.

Minek tulajdonítható ez? Az egész évi céltudatos, koncentrált, elmélyült tanulásnak, amely nem csupán a minden napra való rendszeres készüléskben, szakkörökön, előkészítőkön való részvételben mutatkozott meg, hanem az önművelésben is. /Pedig erre szabad idejüket áldozták!/

A IV. F-esek nem becsülték túl magukat, reális elképzelésük volt továbbtanulásukról, tisztában voltak lehetőségeikkel és képességeikkel.

Sajnos, a kellő önértékelés nem mindegyik érettségizett osztályunkat jellemezte. /Pl. a IV. B-ből és a IV. F-ből is 16-an jelentkeztek egyetemre. A IV. B-ből 5 -öt vettek fel, a IV. F-ből 13 személy jutott be. - I-gaz, a IV. B-ben olyan is akadt, mint Varga Zsuzsanna, aki angolból az Országos Tanulmányi Verseny II. helyezettje lett; a IV. F-ből ehhez hasonló szintet senki sem ért el. De a IV. F-ben a zöm elismerésre méltóan "hú-zott", a IV. B-ből pedig csak néhányan vették sikeresen az akadályokat. I-gaz az is, hogy a IV. F-esek - az osztály tagozatos jellegénél fogva - matematikából és fizikából olyan előképzést kaptak, hogy a felsőfokú oktatási intézmények 70-80 %-ában válogathattak ; a IV. B-sek viszont angol

A L M A M A T E R

tagozatos előképzettségüknek csak kevés helyen vehették hasznát. - Persze a két osztály eredményeinek összehasonlítása nem feledtetheti azt a tényt, hogy a tovább tanulni szándékozó és a felsőfokú intézményekbe felvett tanulók száma között sok érettségizett osztályunkban lényeges eltérés van./

A mostani negyedikesek közül is bőven járnak szakkörökbe, előkészítőkre. Tehát készülnek a továbbtanulásra. A tanítási órákat sem "lógják el." Tudják, az érettségi bizonyítvány még nem diploma. Semmiféle képesítést nem ad.

Velem együtt sokan úgy gondolják, hogy aki a gimnáziumba beiratkozott, annak távlati célja van. A nagy többség végzéskor nem a munkába állást, hanem a továbbtanulást látogatja. Valamilyen felsőfokú intézményben /egyetem, főiskola/ szeretnének tovább tanulni. Ennek érdekében azonban mindent meg kell tenni: előttünk van a tavalyi negyedikesek részben buzdító, részben figyelmeztető példája. A tanulság: vegyük komolyan az iskolai munkát. Ne építsünk légvárakat. Ugyanakkor legyünk tekintettel választott pályánkra: ne forgácsoljuk szét energiánkat, hanem összpontosítsuk az elérendő cél érdekében.

Gondolkodjunk el azon is, az egyetemekre- főiskolákra nemcsak bejutni nehéz: ott jön az igazi helytállás. Ezért tisztában kell lennünk képességeinkkel, tudásunkkal, rátermettségünkkel. Gyakran megtörténik ugyanis, hogy magas pontszámmal felvett diákok rádöbbennek: mégsem odavalók. Nagyon fontos tehát az önismeret, a reális és alapos önértékelés mindnyájunk számára.

Jó tanács társaimnak, a negyedikeseknek: ne tegyünk fel mindent egy lapra. Legyen elképzelésünk arra vonatkozólag, hogy mit is fogunk csinálni, ha netán mégsem kerülünk oda, ahova felvételi kérelmünket beadtuk.

Nézzünk szembe tárgyilagosan a helyzetünkkel: nem kell idegerkedni bizonyos szakmák tanulásától. Természetesen nem szabad belenyugodni a sikertelen felvételi "szereplésbe" sem, újra próbálkozni lehet. Mindenképpen törekedni kell azonban arra, hogy a társadalom hasznos, dolgozó embereivé váljunk.

O R O S Z L Á N K Ö R M Ö K

Torzó

A filozófia
és a csatangolás
a léted.
Nem kell egy íróasztal,
telefon,
csak eszmefuttatások.
S az élet nagy kérdései,
amikre mindenki választ vár,
de csak te reméled,
hogyan megtalálod.
Közben kilátástalanság,
és cipőkoppanásaid az alvó
utcán, pedig tudod jól,
hogyan pihenni kéne
ágyban, lakásban, ami neked
nincs.
És fenyőfád sincs karácsonykor,
alatta szalagos csomagokkal,
sem pislogó gyertya,
csak az ablakok hunyorognak
rád.
És szilvesztered sincs,
mert éppen elfelejtettek vendégül
hívni,
így a kultúrváróterem fogad be,
és te köszöntöd magad,
amikor az állomási óra
tizenkettőt üt, pedig az két percet
siet.
És gyereked sincs,
és szeretőd sincs,
és pénzed sincs, mert nem keresel.
De megvan a filozófiád,
bár tudod, hogy ezzel nem
érheted be.
És megvan neked a közvélemény
megvetése
és az aranygyűrű, amit
érettségire kaptál.

Valse triste

Messze megyek
felhők felett
zöld lomb alatt
hegyek megett
Nem lát senki
nem is ismer
nem tudják hogy
élek
Harmatfüggöny
takar mindig
szivárványos
fények
Te sem tudod
hová lettem
hogyan nem találsz
nem látsz engem.....
Szeretném ha
megkeresnél
megcsókolnál
megölelnél
a testeddel
melengetnél
De ha nem jössz
messze megyek
felhők felett
hegyek megett
zöld lomb alatt
s már nem leszek

Hiba

Nem láttam sok
tavaszt és
hideg telet
És nem voltam
mindenütt ahol
ember lehet
Egyszer a halálból
kirángattak mert
úszni sem tudok
Nem vagyok boldog
mégis úgy kell élnem
mint a boldogok

O R O S Z L Á N K Ö R M Ö K

I. Sz. Turgenyev:

A VERÉB
=====

A vadászatról visszatérőben a kerti fasoron mentem végig. A kutyám előttem szaladgált.

Hirtelen lelassította lépteit, és sompolyogni kezdett, mintha vadat érzett volna maga előtt. Végigtekintettem a fasoron, és észrevettem egy sárga szőrű, pihés fejű verébfiókát. A fészekből esett ki / a szél nagyon rázta a fasor nyirfáit/, és mozdulatlanul ült ott, kiterjesztve alig pelyhedző szárnyacskáit.

A kutyám lassan közeledett feléje, mikor hirtelen egy közeli fáról egy öreg, fekete mellű veréb, mint egy kő, úgy vágódott le közvetlenül a kutya orra elé. Tollát felborzolta és egész testében reszketve, kétségbeesett, panaszos csipogással kettőt ugrott az erős fogú, nyitott száj felé. Odavetette magát, hogy megmentse, hogy saját testével fedje el a fiókáját, de egészen kis teste remegett a félelemtől, hangja vad és rekedt volt, majdnem megdermedt az ijedségtől. Önmagát áldozta fel.

Milyen hatalmas szörnyetegnek tűnhetett neki a kutya ! És mégsem tudott a saját magas, veszélytelen ágán megülni. Az akaratánál hatalmasabb erő kényszerítette le onnan.

Az én Trezorom megállt, visszahőkölt Ugy látszik, ő is elismerte ezt az erőt.

Gyorsan elhívtam onnan a zavarba jött kutyát, és meghatódva távoztam el. Igen, ne nevéssenek ! Meghatódtam ettől a kis hősies madártól, szeretetének ettől az ösztönös megnyilvánulásától.

Arra gondoltam, hogy a szeretet erősebb a halálnál, erősebb a halálfélelemnél. Csak ebbe, a szeretetbe kapaszkodik és ettől halad az élet .

Fordította: S z a b ó M á r t a II. B o s z t á l y o s t a n u l ó

O R O S Z L Á N K Ö R M Ő K

Vizcseppek halála

.....

Apám a Nap volt,
anyám a szellő.
A szellőből felhő lett,
s csendes, fehér
hóesésben láttam
meg a Föld porát.

Gyermekkorom:

vad patak futása.

Életem:

sirályok vijjogása.

Halálom:

zuhatag mormolása.

Pauly reggele

Pauly iskolába ment.
Várták már a többiek.
Sok-sok gyertyaláng-életük
a vastag falak közt
száz színben égett,
de lángjuk születő fényeit
csak ritkán s félénken
nézegették.

Pauly az iskolába ment.
Haját a szél felborzolta,
s lopva végignézett magán.
Talán először állt meg így.
Olyan volt, mint egy
magányos, szép virág.
Keresett valamit.
Sosem találkozott vele,
mégis várta.

Körülnézett és rámköszönt.
Aztán befordult a hűvös
kapualjba. Megborzongott.
Hallotta cipőm kopogását.

C s ó k a G y ö r g y

III. B

o s z t á l y o s

t a n u l ó

v e r s e i

D I S P U T A

ELIT OSZTÁLY⁺

Az "induló tőke" kitünő, legkevesebb jeles általános iskolai vég-bizonyítvány volt.

Vezérigazgató papa, főorvosok, docensek, "sima" igazgatók és orvosok, ilyen meg olyan mérnökök fiai, lányai - én a festőművész pápámmal valahol a középtájon álltam. "Elit osztály" voltunk tehát, angol tagozatosok. Apám olykor gúnyolódott: "angol kisasszonyok és úrfiak".

Ennyi eminens egy csomóban a pedagógusoknak nemcsak a türelmét, a felkészültségét is próbára tette. Gyakran közbeszóltunk órán, félbeszakítottunk és ellenvéleményt mondtunk. Vénkisasszony tanárnőnk, aki nap mint nap a plátói szerelemről zengedezett, kiméretlenül ki-nevettük. Négy osztályfőnököt nyűttünk el négy év alatt. Nekünk lehetett.

Kifelé, befelé harcoltunk. Egymás között nyeregsebben, őszintében, tanárainkkal a tisztelet álarca mögül. Tapostunk, tülekedtünk, törtettünk; műmosolyogtunk és hamisan gratuláltunk. Egymás feleleteit, jegyeit, bizonyítványait árgus szemekkel figyeltük: számon tartottuk a másikat minden lépését, nehogy elhúzzon mellettünk.

Gyakran éjszakáztam. Gyúrtam az anyagot éjfélélig. Lemaradni? Nem, azt nem engedhettem magamnak. És nem is maradtam le. Kitünően értem.

Irigység fog el, amikor olyan szeretettel emlegeted osztályodat. Átlagosztályba járhattál! A szivárvány minden színéből jutott nektek. Mi tenyésztett, melegházi növények voltunk. Barátság, ha alakulni kezdett, csirájában elhalt egy jobb eredmény, szebb bizonyítvány miatt, a törtetés láza mindent felégetett. Köztünk a nagyképűség volt a legfőbb kapocs, mindenkivel szemben, aki nem közénk tartozik. A többi osztályt kegyetlenül lenéztük. Mi, a "missek és misterek", mi a jelesek és kitünőek, mi, a gimnázium "krémje". Mi a szünetben nem dumáltunk, "storykat" meséltünk, mi "főrszt klasz" voltunk, 4,6 átlaggal.

Ha elosztanak minket a kezdet kezdetén, nem csinálnak belőlünk mintaosztályt, amire a gimnázium büszke ugyan, de titokban nem szereti!...talán másképp alakul minden. Meglehet, most négy szép évet mondhatnék magaménak, s talán más emberré válunk valamennyien.

Nézd ezt a tablót, az arcokat. Diadalmas tekintetek, koraérett, finomkodó mosolyok. Már akkor tudtuk, hogyan kell a lencsébe nézni, és mit várunk, illetve akarunk az élettől. Árulkodó kis képecskék. Az érettségi óta két év telt el, bizonyos vagyok benne: senki sincs "kapun kívül".

Nincs bennem nosztalgia diákéveim iránt. Tanárait csak úgy szerettem, ahogyan ők engem, minket.....

"Az élet taposómalom" - mondta nekem közvetlenül az érettségi után egy jóakarató, ám kissé közhelyekben gondolkodó felnőtt. Csak a háta mögött nevettem egyet: Bácsi, én ezt már négy év óta tudom!

D I S P U T A

Te biztosan nem így reagáltál volna.

K e r e s z t é n y Gabriella

⁺Ezt a nyílt levelet olvastam a Napjaink 1974.-es számának II. oldalán. Meghökkenett, hogy egy meg nem nevezett iskola volt diáklánya így ír: keserűen, egykori osztályának összetételét, szellemét, sőt bizonyos mértékig tanári karát is kritizálva.....

Töprengtem: egyedi vagy tipikus eset-e a levélíróé ?

Megfogalmazódott bennem a kérdés: csak az ő iskolájába, vagy esetleg más középiskolákba járó tanulók körében is tapasztalható ilyen felfogás?

Izgatni kezdett a dolog: nálunk, a sárospataki Rákóczi Gimnáziumban, melyben szintén vannak tagozatos osztályok, milyen a helyzet ?

Mostanáig abban a hitben éltem, hogy a mi házunk táján ezen a téren nincs baj. A nyílt levél után azonban hitemet szívesen szembesíteném az engem erősítő vagy cáfoló nézetekkel.

Diáktársaim !

Irjatok az "elit osztály" vélt vagy valódi problémájáról!

N a g y J u d i t

IV. E

D I S P U T A

EGY ELFELEJTETT ESEMÉNY

1845 "szeptember 28-án gr. Széchenyi István, nagy hazánkfia, gőzhajón jött fel Tokajból Sárospatakra, s a vár alatt kikötve, a várban megszállott, hová az egész tanári kar üdvözlétére sietett; s viszont a nem es gróf másnap tanintézetünket meglátogatván, az összes tanári kar, főiskolai ifjúság és énekkar által a könyvtári nagy teremben ünnepélyesen fogadlatott. Az üdvözlő ünnepélyt a karzaton elhelyezett énekkar nyitotta meg egy szép dallal, e dallamra: Messze a kéklő távolban. Ezután a főiskola nevében az igazgató, az ifjúság nevében pedig Orbán József, esküdt deák üdvözölte, s mindkettőre a magas vendég röviden válaszolt, mire a könyvtár és a múzeum ritkaságait megtekintve, az ifjúság éljenzése között elhagyta intézetünket."

+++++

Ezt olvastuk Orbán József: A sárospataki énekkar története /Sp., 1882/ című könyvének 99. oldalán. A beszámoló ráébresztett bennünket, hogy Széchenyi István pataki látogatásának emléke még a helyi köztudatban sem él. Pedig valószínű, hogy "a legnagyobb magyar" a Tisza-szállás bályozás érdekében agitálva jutott el városunkba; talán már az egész Bodrogköz ármentesítésének a terve is foglalkoztatta.....

Arra gondoltunk, hogy Széchenyi István egykori látogatására emléktáblával kellene figyelmeztetni. Egy emléktábla elhelyezését jövőre indokoltá tenné Széchenyi István látogatásának 130. évfordulója.

De ki vagy milyen szerv hivatott az emléktábla-készíttetésére? Hol lenne a legmegfelelőbb helyen az emléktábla?

Azért vetettük fel ezeket a kérdéseket, mert valakitől vagy valahonnan szeretnénk választ kapni rájuk.

Tisztelettel a

S Z E R K E S Z T Ő S É G

V I S S Z A P I L L A N T Ó T Ü K Ö R

A 14. ARADI VÉRTANU /KAZINCZY LAJOS MÁRTIRHALÁLÁNAK
125. ÉVFORDULÓJÁRA/

Elgondolkozott-e már valaki azon, hogy kiket ábrázolnak az iskolakerti szobrok? A turisták csak elolvassák, hogy mi van egyik-másik talapzatra írva, és tovább mennek; legfeljebb fényképet készítenek a "látványról", de azon ők vannak a középpontban, nem pedig valamelyik szobor.

Sokan elmennek a szobrok mellett anélkül, hogy ügyet vetnének rájuk. Kazinczy Lajos szobra mellett is elmennek, pedig az a főszétúnyhoz közel áll. Holott érdemes volna rá figyelni! Érdemes egyrészt azért, mert ő is sárospataki diák volt, egyike azoknak a honvédtábornokoknak, akik az 1848-49-es szabadságharcban a Habsburgok ellen harcoltak. Másrészt azért, mert azok közé a magyar vértanúk közé tartozott, akiket Aradon végeztek ki. /Igaz, hogy 19 nappal később, mint a legendás 13 hőst, s emiatt nem szokták együtt emlegetni őket./

Magyarországon és Romániában ez év október 6-án emlékünnepeket tartottak a 13 aradi vértanú tiszteletére. Illő tehát, hogy Patakon a 14. vértanú emlékének a felidézése történjen meg.

Kazinczy Lajos 1820. október 20-án született Széphalmon. Édesanyja Török Zsófia, édesapja a korabeli magyar irodalom és a nyelvújítás vezéralakja, Kazinczy Ferenc volt.

Alig múlt 10 éves a fiú, amikor gróf Teleki József, az MTA első elnöke vette gondjaiba. 1831-ben ugyanis Kazinczy Lajos édesapja kolera áldozata lett, árván hagyva hét gyermekét. Ezután édesanyja és a gyermekek néhány napot álltak.....

Kazinczy Lajos Sátoraljaújhelyen kezdte iskoláit, majd Sárospatakon folytatta. Innen - 14 éves korában - Teleki gróf a tulli császári utásziskolába iratta át. Ott tanult Görgey Artúr és Klapka György is.

Kazinczy az utásziskolából a 9. huszárezredbe került; hadnagy volt. Ezredesének hamar megnyerte tetszését. De egy tréfás eset után /melyet legjobbvalója eszelt ki/ Haynau rendkívül megharagudott Kazinczy Lajosra. E - zért ő 1847-ben otthagyta a hadsereget.

Az 1848-as események azonban "reaktivizálták": kiragadták magányából. A forradalom idején az 1. utász-zászlóaljba lépett. Klapka György egyik alezredese lett; majd tábornokká, önálló hadosztályparancsnokká nevezték ki. Nagy szerepe volt a tápióbicskei győzelemben is! Részt vett majdnem minden jelentős csatában: a kápolnaiban, az isaszegiben, a nagysallói - ban, a komáromiban.

1849. augusztus 25-én - a világosi fegyverletétel után - ő is kénytelen volt megadni magát. Grottenhjem előbb Nagyváradra vitette, majd kiszolgáltatta Haynau - nak, aki Aradra hucollatta.

Börtöncellájának száma a 14-es volt. Itt írta emlékiratait.

V I S S Z A P I L L A N T Ó T Ü K Ö R

A fogságban eleinte táplálta a remény: "Én talán meg fogok menekülni, mert az én igen szeretett barátom és jótevőm, herceg Lichtenstein nekem egy titkos írásban beizente, hogy Haynaunál kieszközli , hogy én és Dessewffy kegyelmet kapjunk.- Hiába, az uralkodó házból származott emberekben mégiscsak van nemes sziv, mint ebben az én volt ezredesemben...."

Mikor Kazinczy Lajos meghallotta, hogy hős társait, köztük Dessewffyt is október 6-án kivégezték, a reménye szétfoszlott.

1849. október 24-én délután 5 órakor belépett cellájába egy kapitány, közölve, hogy Haynau néhány szót kíván vele váltani. Azonnal hozzámment - Haynau nemrég jött meg Pestről. Saját maga hozta el Kazinczy halálos ítéletét; a fogollyal kertelés nélkül tudatta is, hogy mi vár rá.

Október 25-én - 19 nappal a hős 13 kivégzése után - golyó vetett véget Kazinczy életének. Utoljára e szavakat mondta: "Isten, ne hagyd el szerencsétlen hazámat!"

Ennyit akartam elmondani Kazinczy Lajosról, akit oly kevesen ismernek. A nemzeti kegyelet máig sem emelte őt teljesen a tizenháromat övező fénykörbe . A múlt század végén Aradon felállították a vértanúk szobrait, de Kazinczy Lajosé hiányzott közülük.

Ezt a mulasztást igyekezett pótolni Kazinczy Gábor, a vértanú unokaöccse. Egy mellszobrot rendelt a széphalmi parkba, a mauzóleum és Kazinczy Ferenc sirja közé. Tóth András 1910-ben elkészítette a szobrot. Nem csekély ügyességgel és fáradsággal alkotta meg a hős ifjú arcvonásait. A szobrot 1911. május 28-án leplezték le.

Felirata:

Kazinczy Lajos
honvédtábornok.
Főbelövetett Aradon
1849. október 25-én,
29 éves korában.

Dicső emlékének kegyelettel állította unokaöccse, Kazinczy Gábor.

Sárospatak is kitett magáért: 1931. szeptember 30-án az iskolakertben felállították Kazinczy Lajos szobrát, melyet Maugsch Gyula készített el.

Kazinczy Lajos mégis történelmünk perifériájára szorult. Néhány évvel ezelőtt azonban Nemeskürthy István szövegekönyvéből tv-filmet készítettek róla. Ez már érdemleges próbálkozás volt alakjának méltó felidézésére. Reméljük, a vele való foglalkozás nem marad ennyiben.....

Mi - az iskolakertben járva - halála 125. évfordulóján legalább egy főhajtással tisztelegjünk Kazinczy Lajos, az egykori pataki diák, a 14. aradi vértanú szobra előtt.

S Z I G N Á L

Erdélyi Jánoshoz

Mikor könyvtáradban álltam
lelki szemeimmel láttam
szakállas szép deres fejed
lehajtvá a könyvek felett.

Néha, miért is, nem tudom
s már dalaidat dúdolom
melengető lángjuk mellett
gyógyítom a fájó lelket.

Művészeted színes rózsá
nem egy-jegyü tücsöknóta
kedvem tőle kél birokra
szivárványszinben lobogva.

Neved nekem testvér-hűség
intő példa egyszereúség
és mint fáklya áll előttem
fénylőn a komor időben.

T ö r ö k E l e m é r

Török Elemér csehszlovákiai magyar költő. Abarán él és tanít. A Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság közös könyvkiadási egyezménye keretében eddig két önálló verskötete jelent meg: a Fényért perelek /1968/ és a Virágzó Kövek /1973/.

A költő iskolánknak nagy tisztelője, Patak őszinte barátja.

A közölt vers egyik 1965-ös látogatásának élményéből keletkezett; tudomásunk szerint eddig nyomtatásban még sehol sem jelent meg.

H O L M I

HIREK
=====

- Salvador Allende halálának egyéves évfordulójáról - 1974. szeptember 11-én - a gimnázium udvarán ifjúsági nagygyűlés keretében emlékezünk meg. A KISZ- tagság - a Chilében uralkodó antidemokratikus viszonyok miatt - tiltakozó táviratot küldött a Magyar Szolidaritási Bizottság címére.

- 1974. október 5-6-án nálunk rendezték a IV. Hegyaljai Pedagógus Kupa labdarúgó-mérkőzéseit.

Eredmények: 1. Sárospatak
2. Tokaj
3. Szerencs
4. Miskolc

- Az iskolakertben Kazinczy Lajos, a 14. aradi vértanú szobránál 1974. október 25-én délelőtt koszorúzási ünnepséget tartottunk.

P Á L Y Á Z A T I F E L H I V Á S
=====

A sárospataki Rákóczy Gimnázium KISZ-vezetősége hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára pályázatot hirdet.

A pályázat célja egyrészt az, hogy "Az ifjúsági mozgalom múltja és jelene iskolánkban" című téma kidolgozására serkentsen, másrészt az, hogy a 30. éves fejlődés egésze, vagy valamilyen lényeges mozzanata által ihletett eredeti vers /versek/, illetve elbeszélés /elbeszélések/ írására adjon ösztönzést.

A pályázaton a sárospataki Rákóczi Gimnázium minden tanulója részt vehet.

A pályázat jeligés.

A történelmi és szépirodalmi jellegű pályaművek jutalmazására a KISZ-vezetőség 1.000 - 1.000 forintot ajánlott fel.

A pályaművek beadási határideje 1975. március 15.

A pályázat iránt érdeklődők részletes felvilágosításért Bódi Géza nevelési igazgatóhelyetteshez fordulhatnak.

E M B E R A S Z A V A K M Ö G Ö T T
=====

Kik alkották és terjesztették el nyelvünkben a következő szavakat?

1. Arányos
2. Hangszer
3. Gömb
4. Mennyiség
5. Vita
6. Ön
7. Hölgy
8. Honvéd
9. Mozi
10. Maszek

Minden szó szerzőjének kitalálásáért 1 pont jár. Tehát az elérhető maximális pontszám 10.

H O L M I

Kérjük, hogy a megfejtéseket borítékolva, egy erre a célra rend -
szeresítendő levélszekrényben helyezték el !

A beadási határidő 1974. november 30.

Azok között, akik hibátlan megfejtést küldenek be, értékes könyv-
veket sorsolunk ki.

H U M O R

Két fiatal drámairó beszélget:

- Az én darabom egy fél év alatt bejárta az egész országot -
büszkélkedik az egyik.

- Képzelem, mennyit költöttél bélyegre! - jegyzi meg a másik.

A szülők sopánkodnak, nem birnak csemetéikkel.

- Ha így megy tovább, hova jutnak ezek a mai fiatalok? - kérdi az
egyik mama.

- Én nem aggódom - válaszolja a másik mama. Lassan, de biztosan el-
jutnak addig, amíg ugyanezt a kérdést teszik fel ők is....

A tanári szobában mondja a csinos tanárnő:

- Tegnap behivattam Jenőke papáját, hogy megmondjam, nem lehet
birni a gyerekével. Aztán kénytelen voltam üzennei a gyerek anyjának a
papa rossz magatartása miatt....

Két szomszédasszony társalog:

- Mióta a fiam az egyetemen van, furcsa leveleket ir haza. Nemrég
elő kellett vennem az idegen szavak szótárát, hogy megértssem.

- Az semmi! - mondja a másik asszony. Ha az én fiam levelet ir,
rögtön a betétkönyvet kell elővennünk.

Magyarórán

Tanár: Nos, fiam! Mondj egy példát a -t a l a n/- t e l en képző-
re!

Lajos: B e r t a l a n .

Földrajzórán

Tanár: Na, Lajos! Nevez meg valamilyen energiahordozót!

Lajos: Villanyoszlop! - majd úgy néz a levegőbe, mintha más ener-
giahordozón törné a fejét.

Korrepetáláson

Tanár: Gyula! Milyen drámákról is tanultunk az előző órán?

Gyula áll, és gondolkodik.

A sűgők "besegitenek": Misztérium-drámák.

Gyula válaszol: H i s z t é r i k u s d r á m á k .

T U D O D - E,

hogyan Sárospatak jelenlegiterülete 13 958 hektár; hogyan Sárospatak lakóinak
száma 14 710 fő?

Eng.sz.: III/I/IFJ/42/970

74 - 185 Beliv készült /Bork. Hny.- 500 pld./

SÁROSPATAKI KRÓNIKA
A sárospataki Rákóczi Gimnázium KISZ-szervezetének lapja

A kiadásért felelős: Kádas Sándor igazgató
Felelős szerkesztő: Dobay Béla tanár és Bódi Géza igazgatóhelyettes
Diákszerkesztők: Csóka György, Fráter Mária, Fehér Mária, Nagy Judit, Orbán Éva, és Tóth Irén